

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-22
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 22
The Central Elections Committee for the 22st Knesset

השופט ניל הנדל
שופט בית המשפט העליון
ממלא מקום יושב ראש ועדת
הבחירות המרכזית

תב"כ 42/22

העותרת: רשימת המועמדים "רון קובי הימין החילוני נלחמים בכפייה הדתית"

נגד

- המשיבים:
1. חדשות 12 שידורי קשת בע"מ
 2. שידורי רשת (אפיק 13)
 3. תאגיד השידור הישראלי
 4. ידיעות אחרונות בע"מ
 5. ישראל היום
 6. ג'רוזלם פוסט בע"מ - מעריב

עתירה לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

בשם העותרת: עו"ד גיא בוסי; מר רון קובי

בשם המשיבה 1: עו"ד ד"ר ישגב נקדימון; עו"ד ליאת ברגמן

בשם המשיבה 2: עו"ד עיינה נוימן

בשם המשיב 3: עו"ד מרסיה צוגמן

בשם המשיב 4: עו"ד טל ליבליך

בשם המשיב 5: עו"ד דורון קול

בשם המשיב 6: עו"ד מאיה בית-און

החלטה

1. מונחת לפניי עתירה העוסקת בהכנה ופרסום של סקרים לקראת הבחירות לכנסת ה-22. העותרת – רשימה המתמודדת בבחירות – מבקשת שני סעדים. ראשית, ובקשר לעריכת סקרים, צו "להימנע

עמוד 1 מתוך 4

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

מלפרסם ו/או לשלוח ולהפיץ ברבים שאלון הנחזה להיות סקר בחירות ואשר אינו כולל את שמה של [העותרת]...". שנית, ובקשר לפרסום סקרים, צו "לפרסם את אחוזי התמיכה ב[עותרת], בכל סקר שיפורסם ויופץ על יד [המשיבים]...". העתירה הועברה לטיפולו לאחר שיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית הודיע על מניעתו מלעסוק בה, ובהסכמת נשיאת בית המשפט העליון. לנוכח סד הזמנים הדוחק – באשר יום הבחירות חל בעוד כשבוע – אציין את נימוקי ההכרעה בתמצית.

2. הסעד הראשון מתייחס, כאמור, לאופן עריכת הסקרים. דא עקא, המשיבים השונים עוסקים בפרסום חדשות ולא בעריכת סקרים, ואילו גופים העוסקים בעריכת סקרים כלל לא צורפו כמשיבים לעתירה. בהתאם, מתגובות המשיבים השונים לעתירה עולה כי הם עצמם אינם עורכים סקרים, וכי הסקרים המפורסמים על ידם נערכים באמצעות גופים אחרים. כבר מטעם זה דין העתירה לסעד הראשון להידחות על הסף. ברם, לנוכח ההיבטים העקרוניים של העתירה תוצג בקצרה התשתית הנורמטיבית הרלוונטית לשני הסעדים.

בחירות דמוקרטיות קדמו לקיומו של סקר בחירות. בארצות הברית, סקרי הבחירות הראשונים ביחס לבחירות לנשיאות התקיימו בשנת 1824. מאז הסקרים השתכללו, ובדורנו המחשב והפלאפון שכללו את התהליך ועיצבו טכניקות חדשות. סקר הבחירות מצוי בצומת המשולש של חופש הבחירה, שוויון והגינות. חופש הבחירה מכיר בכוחו של מידע אודות הבחירות. הדיווח על הבחירות תוך כדי קיומן נחשב כיום לכלי עזר חשוב לבוחר, המסייע לו להחליט כיצד לבחור. מידע הוא כוח, ויש להעניק כוח זה לבוחר. מידע טומן בחובו אף חובות גילוי, המונעות מצגי שוא והטעיה של ציבור הבוחרים (ראו למשל הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 22) (סקר בחירות), התשס"ב-2002, ה"ח 3131, 634; הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 23) (אסור פרסום של סקרי בחירות), התשס"ז-2006, ה"ח הכנסת 119, 6). שוויון בבחירות נועד לוודא, בין היתר, שמפלגות גדולות או ותיקות לא יזכו ליתרון על פני מפלגות חדשות או קטנות, באופן שעשוי להתנגש עם עקרון טוהר הבחירות. מקור לכך הוא סעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת, הדורש כי הכנסת תיבחר בבחירות שוות (ראו תב"מ 23/01 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001), השופט מ' חשין). הגינות תכליתה לאפשר את כניסתם של שיקולים מעשיים ולתחום את הגבולות (ראו תב"כ 18/19 הירוקים נ' שידורי קשת (6.1.2013), השופט א' רובינשטיין). למשל, בארצות הברית ישנו תנאי סף, בדמות תמיכה של שני אחוזים מהמצביעים לפחות במספר סקרי בחירות שהוגדרו, בטרם תהיה חובה להזמין מועמד להשתתף בעימות בחירות טלוויזיוני. בישראל, כותרתו של סעיף 16 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 ("חוק דרכי תעמולה") היא "הסדר פרסום סקר בחירות". בסעיף 16ה(ח) נקבע כי ביום השישי שלפני פתיחת הקלפיות ועד לסגירת הקלפיות, "לא ישרד ולא יפרסם אדם בכתב לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות שלא שודרו או פורסמו בכתב לציבור לפני תחילתה של התקופה האמורה".

עמוד 2 מתוך 4

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015

טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855, דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

לעניינינו נדגיש את קיומם של כללים אלה: אחד, אין חובה על גוף כלשהו לערוך סקר. שני, אין חובה המוטלת על גוף כלשהו לפרסם סקר. שלישי, היה וגוף כלשהו יפרסם סקר, יש לכלול בפרסום כל מפלגה אשר זכתה על פי הסקר לאחוז אחד לפחות מקרב המצביעים. כך, הגם שאחוז החסימה גדול ממספר זה, ועומד כיום על 3.25 אחוזים מכלל המצביעים (תב"כ 27/20 מפלגת עלה ירוק נ' עיתון "הארץ" (23.03.2015), השופט ס' ג'ובראן; תב"כ 12/21 מפלגת "עלה ירוק" נ' ידיעות אחרונות (26.02.2019)), המשנה לנשיאה ח' מלצר – החלטה מקיפה, הכוללת גם טבלאות ונספחים אודות חובות הדיווח החלות על המשדרים לציבור בכלי התקשורת האלקטרוניים, נספח שעניינו תוצאות של סקר בחירות וחובות החלות על מכוני הסקרים). יסוד העניין הוא בכך שאם גורם מפרסם סקר, הדיווח חייב להיות אמין, שקוף וכולל. כמו כן, גורם – לרבות מפלגה – רשאי להזמין סקר מסוים שיתרכז, למשל, בשתי מפלגות בלבד. ודוקו, הזכות לבחור קשורה בקשר אמין לזכות להיבחר. מכאן שהמתמודד אף רשאי לאסוף חומר תוך שימוש בסקר. אין חובה שהעורך סקר ישמור על שוויון, במובן האמור, בנסיונו לקבל מידע בכל סקר שייערך. כאמור, ישנם כללים מפורטים ומפוקחים החלים על גורם שמשדר סקר בחירות לציבור או מפרסם בכתב לציבור על תוצאותיו (ראו סעיף 16ה לחוק דרכי תעמולה וההגדרות).

הכללים האמורים יסייעו לנו במסגרת ההכרעה הנדונה. כאמור, על פי החלטות יושבי ראש ועדת הבחירות אין חובה עקרונית לכלול את כל הרשימות במסגרת סקר בחירות (תב"כ 27/20 ותב"כ 12/21 שהוזכרו לעיל). לבסוף, עולה כי בניגוד לטענת העותרת – לפחות חלק ממכוני הסקרים הפועלים בשיתוף עם המשיבים כללו את שם העותרת במסגרת הסקרים שערכו.

3. הסעד השני שהתבקש עוסק, כאמור, באופן פרסום תוצאות הסקרים. המשיבים ציינו כי לפי תוצאות הסקרים שפורסמו או שעתידים להתפרסם, התמיכה בעותרת קטנה מאחוז אחד. העותרת עצמה צרפה אמנם שני סקרים לעתירתה, שלפיהם עולה כי התמיכה בה עולה על אחוז אחד מקרב המצביעים, אך היא ציינה בהודעת הבהרה נוספת שהגישה כי סקרים אלה לא פורסמו על ידי המשיבים. אף לא הוצג כל מקרה קונקרטי שבו הפר אחד מן המשיבים, ולו לכאורה, את הוראות הדין בהקשר זה. כאמור, הכלל הוא כי אין חובה לשדר לציבור או לפרסם בכתב סקר, אך המפרסם חייב לכלול כל רשימה שזוכה לפחות לאחוז אחד מקולות המצביעים לפי הסקר. בנסיבות אלה לא הונחה תשתית לעבירה כלשהי בניגוד לחוק דרכי תעמולה.

יוער כי העותר הגיש בקשה להגשת תשובה לתגובת המשיבים, אך בנסיבות המתוארות לעיל, לרבות סד הזמנים, לא היה מקום להיעתר לבקשה זו. עוד יוער כי העותר אף צירף את התשובה ללא קבלת רשות. עיינתי בתשובה זו ואין בה כדי לשנות מהתוצאה האמורה לעיל.

עמוד 3 מתוך 4

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 | العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 | דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

4. סוף דבר, דין העתירה על שני חלקיה להידחות. בנסיבות העניין, העותרת תישא בהוצאות המשיבים ובשכר טרחת עורכי דינם בסך של 3,500 ש"ח לכל אחד מששת המשיבים, שהגישו תגובות נפרדות.

ניתנה היום י"ב באלול התשע"ט (4 בספטמבר 2019).

ניל הנדל

שופט בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-22

עמוד 4 מתוך 4

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס פאקס: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il